

Çoklu Boğulma Vakalarının İncelenmesi

The Investigation of Multiple Drowning Cases

İlkay ORHAN*
Adnan TURGUT**

Öz: Suda boğulma yaralanma ya da ölümlerle sonuçlanabilir. Boğulma vakasına kurtarma amacıyla müdahale eden kişiler olabilir. Boğulma olayları önlenemez. Bazı kurtarma girişimleri, birincil boğulma mağdurunun ve kurtarıcının birlikte boğulduğu çoklu boğulmayla sonuçlanabilir. Olay sadece kurtarıcının boğulmasıyla da sonuçlanabilir. Bu araştırmanın amacı, 2011 yılında Türkiye'deki çoklu boğulma olaylarını incelemektir. 1 Ocak 2011 - 31 Aralık 2011 tarihleri arasında, ulusal haber ajansları, günlük gazeteler, ulusal çevrimiçi haber siteleri ve bölgesel haber siteleri taranarak, suda boğulma vakalarına ait veriler kaydedilmiştir. Türkiye'de 2011 yılında, 29 çoklu boğulma olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 50 kişi (4 kadın 16,75±4,57; %8 ve 46 erkek 27,24±14,90; %92) yaşamını kaybetmiştir. Boğulanların 16'sı (%32) çocuk, 34'ü (%68) yetişkindir. Boğulma vakasına müdahale eden, 2 kadın ve 32 erkek olmak üzere toplam 34 kişi çoklu boğulma vakalarını oluşturmuştur. Çoklu boğulma olayına dâhil olan 69 kişiden 19'u (%27,5) kurtarılmıştır. On dört olayda kurtarıcı ve kurban aynı anda boğulmuştur (28 kişi, %56). İki olayda da, birden fazla kurtarıcı ve kurban aynı anda boğulmuştur (Her olayda 3 kişi - Toplam 6 kişi, %12). Bir olayda da, birincil boğulan kurbanı kurtarmak amacıyla müdahale eden dört kişi, aynı anda boğulmuştur (%8). İnsanları suda boğulma olaylarına karşı eğitmek gerekir. Bu nedenle, insanların yüzme ve suda cankurtarma eğitimi almaları önemsenmelidir.

Anahtar sözcükler: Çoklu Boğulma, Kurtardı Boğuldu, Kurtaramadı Boğuldu

Abstract: Drowning can result in injury or death. There may be people who attempt to rescue in a case of drowning. Drowning events are preventable. On the one hand some rescue initiatives may result in multiple drowning in which the drowning and the rescuers together drowned and on the other hand the event can result in only the drowning of the attempted rescuer. The aim of this research is to investigate multiple drowning in Turkey in 2011. Reports of drowning were analyzed between January 1, 2011 and December 31, 2011 using different search engines such as national news agencies, agencies, national search engines online news sites and regional news sites. In Turkey, in 2011, 29 multiple drowning occurred. In these events, 50 people (4 women 16,75 ± 4,57; 8% and 46 men 27,24 ± 14,90; 92%) lost their lives. In these incidents 16 (32%) children and 34 (68%) adults were drowned. A total of 34 people, including two women and thirty-two men, intervened in the case of drowning, formed multiple drowning cases. Forty-nine (%27,5) of the 69 people who were involved in multiple drowning were rescued. In fourteen incidents, the rescuer and the victim were drowned at the same time (28 persons, 56%). In both cases, the rescuers and the victims were overwhelmed together (6 persons, 12%). There is only one case which shows that four people who intervened to rescue the victim of the primary drowning were drowned at the same time (8%). It is important to educate people for drowning events and it is essential to have swimming and rescuing training and experience.

Keywords: Multiple Drowning, Rescued Before Drowning, Not Rescued Before Drowning

* Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, Antalya.
ilkayorhan@akdeniz.edu.tr

** Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, Antalya.
turgut@akdeniz.edu.tr

Giriş

Dünya sağlık örgütünün hazırladığı, suda boğulmaların küresel raporuna göre, her yıl dünyada 372 bin kişi boğularak hayatını kaybetmektedir. Bu ölümlerin %90'dan fazlası düşük ve orta gelirli ülkelerde meydana gelmektedir. Boğulanların yarısından fazlasını 25 yaş altındaki kişiler oluşturmaktadır ve her gün, saatte yaklaşık 42 kişi boğularak yaşamını yitirmektedir. Boğulan kadınların sayısı erkeklerin yarısı kadardır. Boğulmalar, dünyanın her bölgesinde 1-24 yaşları arasındaki kişiler için, ölümlerin başlıca on nedeni arasında yer almaktadır. Özellikle yetişkin ve ergenlerde, su çevresinde alkol kullanımı birçok ülkede boğulmalar için önemli bir risk faktörüdür. Boğulma küresel ölçekte, büyük bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır (World Health Organization 2014). Ölümle sonuçlanan suda boğulma olayı, büyük kova/leğen veya bahçe göleti gibi her türlü su dolu ortamda, saniyeler içinde ve sessizce meydana gelebilir (Kenny & Martin 2011). ILS (2011), ölümcül boğulma olaylarının çoğunun doğal açık su kaynaklarında meydana geldiğini ifade etmektedir.

Suda boğulma, sağlık personelinin yanı sıra, cankurtaranların, ilkyardım uzmanlarının ve sıradan kişilerin, müdahale edebildiği, yaralanma ya da ölümle sonuçlanabilen bir olaydır. Boğulanları kurtarıırken kendilerinin de mağdur olmaması için kurtarıcıların, özel becerilere sahip olması gerekmektedir. Boğulma vakalarında kurtarıcının rolü kritiktir. Çünkü iyi bir sonuç elde etme olasılığı, olay yerinde sağlanan başarılı bir müdahale ile ilgilidir. Eğer kurtarma ve ilk yardım başarısız olursa, gecikmiş müdahale, daha ileri tedaviler başladığında bile, elde edilen hipoksik yaralanmaları fazla telafi edemez (Szpilman *et al.* 2009).

Türkiye'de 1999 ve 2008 yılları arasında toplam 1407 (1139 erkek ve 268 kadın) kişi boğulmuştur (Türkiye İstatistik Kurumu, 2009). Türkiye'de bu durum, suda boğulmalar konusunda önleyici bir yaklaşım sistemi oluşturma ihtiyacını göstermektedir. Boğulma olayları çoğunlukla önlenemez (Ma *et al.* 2009). Boğulma vakalarında, birincil boğulan kurbanı kurtarmaya çalışan kurtarıcılar olabilir. Bazı girişimler maalesef, birincil boğulan kurbanın ve kurtarıcının birlikte boğulduğu çoklu boğulmayla ya da sadece kurtarıcının boğulması ile sonuçlanabilir. Çoklu boğulma olayı dünyada oldukça yaygın görülen bir durumdur. Avustralya gibi gelişmiş bir ülkede bile, 5 yıllık bir sürede (2002-2007), kurbanı kurtarmaya çalışırken 17 kurtarıcının (15 erkek, 2 kadın) boğulduğu bildirilmiştir (Franklin & Pearn 2010). Türkiye'de 2009 yılında (01.01.2009–31.12.2009) 28 vakada toplam 51 kişi (31 kurtarıcı ve 20 birincil boğulan kurban) boğulmuştur (Turgut 2012). 2010 yılında (01.01.2010 – 31.12.2010) 26 vakada toplam 44 kişi (28 kurtarıcı ve 16 birincil boğulan kurban) boğulmuştur (Turgut 2011).

Kruger (2001), birinin yardım davranışını yerine getirme niyetinin, rasyonel, etik ve/veya eylemi gerçekleştirme zorunluluğunun olduğu kararına dayandırılabilirliğini öne sürmektedir. Suda boğulma konusu önemli olmasına rağmen, hükümete bağlı birimler tarafından yeterince incelenmemiştir. Suda boğulmalar ile ilgili birçok vakada, kurtarıcının, boğulmakta olan bireyin hayatını kurtarmak için, özveri ve içgüdüsel bir davranış sergilediği düşünülmektedir. Kurtarıcılar, kendi yaşamlarını yitirebileceklerini göz önünde bulundurmadan, tehlikeli durumlarda bile, bir kişinin hayatını içgüdüsel olarak korumaya çalıştığı varsayılabilir. Hayati tehlike arz eden bir durumda, kurtarma girişimi, halat, sopa vb. malzemeler yardımıyla, temaslı ya da temassız kurtarma tekniklerinden biri kullanılarak denemelidir. Bu denemeler karadan, bottan veya sudan olabilir. Kurtarmayı ilkyardım uygulamaları takip etmelidir (Deutsche Lebensrettungs-Gesellschaft (DRLG), 2005a; 2005b; Deutsche Schwimm-Verband, 1998).

Suda boğulma vakalarının istatistiksel olarak incelenmesi önemlidir. Literatür incelendiğinde 2011 yılına ait çoklu boğulmalar ile ilgili veriye ve rapora rastlanmamıştır. Bu konuya ilgi duyan kişilerin bilgisine sunmak için 2011 yılı verilerinin literatüre kazandırılmasının önemli

olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, 2011 yılında Türkiye’deki çoklu boğulma olaylarını incelemektir.

Yöntem

Bu çalışmada, suda boğulmalar ile ilgili haberler, farklı arama motorları kullanılarak, “boğulma”, “kurtarma girişimi sırasında boğulma”, “kurtarılma ve boğulma”, “kurtardı boğuldu”, “kurtaramadı boğuldu” gibi anahtar kelimeler kullanılarak taranmıştır. Boğulma vakalarıyla ilgili haberler, 1 Ocak 2011 - 31 Aralık 2011 tarihleri arasında, ulusal haber ajansları, günlük gazeteler, ulusal çevrimiçi haber siteleri ve bölgesel haber sitelerinden toplanmıştır. Kurtarıcılar ve boğulmaya neden olan kişilerin bilgileri, bölgesi, boğulma yeri, orada bulunma amacı, birincil boğulan kurban-kurtarıcı arasındaki ilişki ve kurban sayısı hakkında detaylar kaydedilmiştir. Elde edilen bilgiler değerlendirilirken, sadece kurtarıcıların ölümüyle sonuçlanan durumlar ele alınmıştır. Bu nedenle bu çalışma, su ortamını ilgilendiren (nehirler, havuzlar, dereler, göletler, göller, barajlar, sulama kanalları, inşaat çukurları, plajlar) tüm alanlarda, ölümcül boğulma olaylarını kapsamaktadır. Yüzme, balık avı, piknik, suya giriş, gezinti veya suya düşme ile ilgili aktivitelerde boğulma olayının gerçekleştiği veriler alınarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizi, SPSS 23 paket programı ile frekans ve yüzdeleri belirlenerek değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada çocuk, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde tanımlandığı biçimde değerlendirilmiştir. “18 yaşın altındaki her insan çocuk demektir” (Peden ve ark. 2008). Bu çalışmada sınırlama, birincil boğulan kurbanı kurtarmayı başaran ve kendisi de kurtulan kurtarıcılar hakkında bilgi toplamak mümkün olmamıştır. Bundan dolayı başarılı kurtarma girişimlerine dâhil olan kişilerin ayrıntıları tanımlanamamıştır.

Bulgular

Bu çalışmada, suda boğulmalar ile ilgili vakaların incelenmesi sonucu elde edilen istatistikî bilgiler tablolarda sunulmuştur.

Tablo 1. Çoklu boğulma vakalarında boğulanların cinsiyet ve yaşlara göre dağılımı.

		f	%	Yaş (Yıl)			
				Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Çocuk	Kadın	2	4	12	14	13,00	1,41
	Erkek	14	28	7	16	12,29	2,95
Yetişkin	Kadın	2	4	19	22	20,50	2,12
	Erkek	32	64	18	67	33,78	13,18
Toplam	Kadın	4	8	12	22	16,75	4,57
	Erkek	46	92	7	67	27,24	14,90
Toplam		50	100	7	67	26,40	14,61

Tablo 1’de 29 çoklu boğulma olayında boğulan kişilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı belirtilmiştir. Yaş ortalaması $16,75 \pm 4,57$ olan 4 kadın (%8) ve $27,24 \pm 14,90$ olan 46 erkek (%92) olmak üzere toplam 50 kişi çoklu boğulma vakasını oluşturmuştur. Boğulanların 2’si kadın 14’ü erkek olmak üzere 16’sı (%32) çocuk, 2’si kadın 32’si erkek olmak üzere 34’ü (%68) yetişkindir.

Tablo 2. Birincil boğulan (boğulma vakasını oluşturan ilk kişi) 16 kişiye ait tanımlayıcı istatistikler.

		f	%	Yaş (Yıl)			
				Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Cinsiyet	Kadın	2	12,4	14	19	16,50	3,54
	Erkek	14	87,6	7	27	14,14	5,30
Toplam		16	100	7	27	14,44	5,09
Yaş Grubu	Çocuk	12	75	7	16	12,25	3,14
	Yetişkin	4	25	18	27	21,00	4,08
Toplam		16	100	7	27	14,44	5,09

Tablo 2’de birincil boğulan toplam 16 kişinin yaş ve cinsiyete göre frekans, %, minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Yaş ortalaması $16,50 \pm 3,54$ olan 2 kadın (%12,4) ve $14,14 \pm 5,30$ olan 14 erkek (%87,6) olmak üzere toplam 16 kişi çoklu boğulma vakasını oluşturmuştur. Boğulanların 12’si (%75) çocuk, 4’ü (%25) yetişkindir.

Tablo 3. Kurtarıcı olarak suya giren 34 kişinin tanımlayıcı istatistikleri.

		f	%	Yaş (Yıl)			
				Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Cinsiyet	Kadın	2	5,8	12	22	17	7,07
	Erkek	32	94,2	12	67	32,97	14,12
Toplam		34	100	12	67	32,03	14,26
Yaş Grubu	Çocuk	4	11,8	12	15	12,75	1,50
	Yetişkin	30	88,2	18	67	34,60	13,15
Toplam		34	100	12	67	32,03	14,26

Tablo 3’de 29 çoklu boğulma olayında kurtarıcı olarak suya girip boğulan 34 kişinin yaş ve cinsiyete göre dağılımı belirtilmiştir. Yaş ortalaması ve standart sapması $17 \pm 7,07$ olan 2 kadın (%5,8) ve yaş ortalaması ve standart sapması $32,97 \pm 14,12$ olan 32 erkek (%94,2) olmak üzere toplam 34 kişi kurtarıcı olarak çoklu boğulma vakasını oluşturmuştur. Boğulanların yaş ortalaması ve standart sapması $12,75 \pm 1,50$ olan 4’ü (%11,8) çocuk, $34,60 \pm 13,15$ olan 30’u (%88,2) yetişkindir.

Tablo 4. Kurtarıcıların bulunduğu su ortamı, birincil boğulan ile ilişkisi ve orada bulunma sebebi.

Su Ortamı	f	%
Dere-Irmak-Nehir	5	14,7
Göl-Gölet	4	11,8
Sahil / Deniz	13	38,2
Foseptik	1	2,9
Sulama Kanalı	5	14,7
Baraj	6	17,6
Toplam	34	100
Kurtarıcı ile Birincil Boğulan Kurban İlişkisi	f	%
Arkadaş / Meslektaşları	6	17,6
Ebeveyn / Oğul-Kız	6	17,6
Kardeş	4	11,8
Yabancı İnsanlar	7	20,6
Akraba	7	20,6
Eş	2	5,9

Eğitimci / Öğrenci	2	5,9
Toplam	34	100
Orada Bulunma Sebebi	f	%
Serinlemek	11	32,4
Piknik	9	26,5
Balık Avlama	2	5,9
Araç Kazası	1	2,9
Oyun	1	2,9
İkamet	1	2,9
Gezinti	4	11,8
İş	3	8,8
Tatil	2	5,9
Toplam	34	100

Tablo 4’de 29 boğulma olayında boğulan 34 kurtarıcının bulunduğu su ortamı, birincil boğulan ile ilişkisi ve orada bulunma sebebi gösterilmiştir. Kurtarıcıların boğuldukları su ortamı incelendiğinde, 13 kişi (%38,7) sahil/deniz, 6 kişi (%17,6) baraj, 5 kişi (%14,7) sulama kanalı, 5 kişi (%14,7) dere-ırmak-nehir, 4 kişi (%11,8) göl/gölet ve 1 kişi (%2,9) fosseptik olarak tespit edilmiştir. Kurtarıcı ile birincil boğulan kişinin ilişkisi değerlendirildiğinde, 7 kişi (%20,6) yabancı insanlar ve akraba, 6 kişi (%17,6) arkadaş/meslektaş ve ebeveyn/oğul-kız, 4 kişi (%11,8) kardeş, 2 kişi (%5,9) de eş ve eğitimci/öğrenci ilişkisindedir. Kurtarıcıların orada bulunma sebepleri incelendiğinde, 11 kişinin (%32,4) serinlemek, 9 kişinin (%26,5) piknik, 4 kişinin (%11,8) gezinti, 3 kişinin (%8,8) iş, 2 kişinin (%5,9) tatil, 1 kişinin (%2,9) araç kazası, 1 kişinin (%2,9), ikamet ve 1 kişinin (%2,9) oyun nedeniyle orada olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Çoklu boğulma olayına dâhil olan kişilerin boğulma/kurtulma durumları.

	f	%
Kurtarıp Boğulan Kurtarıcı	15	21,7
Kurtarmadan Boğulan Kurtarıcı	19	27,5
Birincil Boğulan ve Kurtarılamayan Kurban	16	23,3
Boğulmadan Kurtarılan	19	27,5
Toplam	69	100

Tablo 5’de çoklu boğulma olayına dâhil olan kişilerin boğulma/kurtulma durumları gösterilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, çoklu boğulma olayına dâhil olan 69 kişiden 19’u (%27,5) kurtarılmıştır. Suda boğulanları kurtarmaya çalışırken 34 kişi (%49,2) hayatını kaybetmiştir. Kurtarmaya gidip kurtaran ve kurtardıktan sonra kendisi boğulan kişi sayısı 15’dir (%21,7), kurtarmaya gidip kurtarmadan boğulan kişi sayısı 19’dur (27,5). Birincil boğulan (boğulma vakasını oluşturan ilk kişi) ve kurtarılamadan hayatını kaybeden kurban ise 16’dır (23,3).

Tablo 6. Çoklu boğulma olayına dâhil olan ve hayatını kaybeden, aynı vakadaki kişi sayısı.

Aynı Vakada Boğulan Kişi Sayısı	Olay Sayısı	f	%
1	12	12	24
2*	14	28	56
3**	2	6	12
4***	1	4	8
Toplam	29	50	100

*On dört olayda iki kişi aynı anda boğulmuştur.

**İki olayda üç kişi aynı anda boğulmuştur.

***Bir olayda dört kişi aynı anda boğulmuştur.

Tablo 6'da çoklu boğulma olayına dâhil olan kişilerin boğulma durumları gösterilmiştir. Suda boğulma olayına müdahale eden 50 kişiden 12'si (%24), müdahale ettiği kişiyi kurtarmış, kendisi suda boğularak hayatını kaybetmiştir. On dört olayda kurtarıcı ve kurban aynı anda boğulmuştur (28 kişi, %56). İki olayda kurtarıcılar ve kurbanlar aynı anda boğulmuştur (6 kişi, %12). Bir olayda da, birincil boğulan kurbanı kurtarmak amacıyla müdahale eden dört kişi, aynı anda boğulmuştur (%8).

Yukarıdaki tablonun daha iyi anlaşılabilmesi için çoklu boğulma olayını içeren dört örnek aşağıda verilmiştir:

Olay 1: Piknik yapmak için baraj kıyısına giden kişi, 7 yaşındaki çocuğun baraja düştüğünü görmüş, suya atlayıp küçük kızı kurtarmaya çalışırken kendisi boğulmuştur. Küçük kız çevredeki balıkçılar tarafından kurtarılmıştır.

Olay 2: Pikniğe giden ailenin çocukları oynarlarken baraj gölüne düşmüştür. Anne kızını güçle kurtarmayı başarırken, yüzme bilmeyen baba ile oğlu boğularak can vermiştir.

Olay 3: Aile piknik yaparken öğle saatlerinde sıcaktan bunalan üç kardeş serinlemek için çaya girmiştir. Bir süre sonra baraj kapaklarının açılmasıyla birlikte kardeşler akıntıya kapılmıştır. Baba, çocuklarını kurtarmak için suya atlamıştır. Çevredekiler, çocuklardan birini kurtarıırken, baba ve iki oğlu akıntıya kapılıp boğulmuştur.

Olay 4: Ailesiyle piknik yaparken serinlemek için baraj gölüne giren çocuğun suda çırpındığını gören amcası, 8 aylık hamile yengesi ve yeğeni, küçük çocuğu kurtarmak için suya atlamıştır ve bu olayda 4 kişi boğularak hayatını kaybetmiştir.

Tartışma

Suda boğulmaya bağlı ölümler beklenmeyen ve istenmeyen bir durumdur. Suda boğulmaya bağlı ölümler dünyanın varoluşu kadar eskidir (Knape 2006). Her yaş ve cinsiyetteki insanlar, su ortamında yapılan, rekreatif amaçlı veya günlük yaşam aktiviteleri sırasında boğulabilirler. Suda boğulma olayının gerçekleştiği ortamda, birincil boğulma vakası yaşayan kişiyi kurtarma girişiminde bulunabilecek başka kişiler de vardır.

Sadece Türkiye'de değil tüm dünyada çoklu boğulma olayları yaşanmaktadır. Suda boğulma olaylarıyla ilgili veriler sistematik biçimde tutulmadığından dolayı, kurtarıcılar, hayatını kaybedenler ve başarılı kurtarma olayları ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Araştırmacılar, suda boğulma nedeniyle hayatını kaybeden kişilerle ilgili en sık, yaş, cinsiyet, su ortamı, faaliyet ve yer bilgisini vermektedirler. Araştırmamızda suda boğulma olaylarında kurtarıcılar ile boğulanların ilişkileri ayrı ayrı kaydedilerek belirtilmiştir.

Türkiye'de 2011 yılında, 29 çoklu boğulma olayında 50 kişi hayatını kaybetmiştir. Boğulanların 16'sı çocuk, 34'ü yetişkindir. Turgut (2012), Türkiye'de 2009 yılında 28 çoklu boğulma olayında 51 kişinin boğulduğunu belirlemiştir. Turgut (2011), Türkiye'de 2010 yılında 26 çoklu boğulma olayında boğulanların sayısını 28 (24 erkek, 4 kadın) kurtarıcı ve 16 (13 erkek, 3 kadın) birincil boğulan kurban olmak üzere toplamda 44 kişi olarak belirlemiştir. Bu verilere göre, çoklu boğulma olaylarının 2011 yılında, 2010 yılına göre hem vaka sayısının hem de hayatını kaybeden kişilerin sayısının arttığını görmek mümkündür. Bu durumda, suda çoklu boğulma olaylarının önüne geçebilmek için tedbir alınmasının öneminin arttığı düşünülmektedir.

Birincil boğulan kurbanlar incelendiğinde; Türkiye'de 2011 yılında, 29 çoklu boğulma olayında, toplam 16 kişi hayatını kaybetmiştir. Türkiye'de 2009 yılını kapsayan benzer bir çalışmada (Turgut, 2011), 28 çoklu boğulma olayında, 20 birincil boğulan kurban ve 31 kurtarıcının boğulduğu bildirilmiştir. Turgut ve Turgut (2012)'un, Türkiye'de, 2005-2008 yılları arasında, kurtarı-

çılar üzerine yaptıkları araştırmada, 88 olayda, toplam 114 kişinin boğulduğunu belirlemişlerdir. Bu 88 olayda, birincil boğulma tehlikesi geçiren 107 kişiden 47 kişi kurtarılmış, 60'ı hayatını kaybetmiş, 54 kurtarıcı ise kurtarmaya çalışırken hayatını kaybetmiştir. 2005-2008 yıllarını kapsayan bu dört yıllık araştırma sonucuna göre toplamda 114 kişi hayatını kaybederken, sadece 2011 yılında bu araştırma bulgularına göre toplam 50 kişi suda boğularak hayatını kaybetmiştir. Bu verilere göre aradan zaman geçmesine rağmen, alınan tedbirlerin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Bu araştırmada, kurtarıcılar incelendiğinde, 34 kişi çoklu boğulma vakasını oluşturmuştur. Boğulanların 4'ü (%11,8) çocuk, 30'u (%88,2) yetişkindir. Hayatını kaybeden kurtarıcılarının %94,2'sinin erkek olması dikkati çekmektedir. Awadhi ve Abulfateh (2018), 2003-2015 yılları arasında Bahreyn'de Suda boğulma epidemiyolojisini incelediği araştırmada, kadınların erkeklerle göre daha az boğulduğunu bildirmişlerdir. Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarında erkeklerin kadınlara göre daha fazla suda boğulma vakalarını oluşturduğu belirtilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün bulguları bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir (World Health Organization, Preventing Drowning: An Implementation Guide, 2017). Xu JQ (2014), araştırmasında, yere göre boğulma şekillerinin cinsiyete ve yaşa göre farklılık gösterdiğini ve bu araştırma sonuçlarına benzer biçimde, erkeklerin kadınlara göre daha fazla risk faktörü oluşturduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda suda boğulma vakalarını oluşturan erkeklerin yarısından fazlasının doğal sularda hayatını kaybettiği, kadınlarda ise doğal suların tüm boğulma ölümlerinin dörtte birini oluşturduğu bildirilmiştir. Xu JQ (2014) araştırmasında, boğulmanın büyük olasılıkla, 1-4 yaş arası çocuklar için yüzme havuzlarında, 5-84 yaş arası kişiler için doğal suda veya banyo küvetinde meydana gelebileceğini belirtmiştir. Bu araştırmada, kurtarıcılarının boğuldukları su ortamı incelendiğinde, 13 kişi (%38,7) sahil/deniz, 6 kişi (%17,6) baraj, 5 kişi (%14,7) sulama kanalı ve dere-ırmak-nehir, 4 kişi (%11,8) göl/gölet ve 1 kişi (%2,9) fosseptik olarak tespit edilmiştir.

Bu araştırmada, kurtarıcı ile birincil boğulan kişinin ilişkisi değerlendirildiğinde, 7 kişi (%20,6) yabancı insanlar, 7 kişi (%20,6) akraba, 6 kişi (%17,6) arkadaş/meslektaş, 6 kişi (%17,6) ebeveyn/oğul-kız, 4 kişi (%11,8) kardeş, 2 kişi (%5,9) de eş ve 2 kişi (%5,9) eğitimci/öğrenci ilişkisindedir. Bu bulguya göre, kurtarıcının suda boğulan tanıdığı bir kişiye müdahale etme oranı toplamda % 79,4 iken, yabancı insanların suda boğulan kişiye müdahale etme oranı %20,6 ile dikkat çekmektedir. Türkiye'de 2009 yılını kapsayan benzer bir çalışmada (Turgut, 2012), 28 çoklu boğulma olayında kurtarıcılarının %12,9'u yabancıdır. Turgut (2011), Türkiye'de 2010 yılında 26 çoklu boğulma olayında, yabancıların %17,9 oranda birincil suda boğulma tehlikesi geçiren kişiye müdahale ettiğini belirlemiştir. Bu araştırma verilerine, göre yabancıların müdahale etme oranı 2011 yılında, 2009 ve 2010 yıllarına göre artış göstermiştir.

Kurtarıcılarında orada bulunma sebepleri incelendiğinde, en çok serinlemek, piknik ve gezinti amacıyla ortamda olduğu belirlenmiştir. Turgut ve Turgut (2012)'un, Türkiye'de, 2005-2008 yılları arasında, kurtarıcılar üzerine yaptıkları araştırmada, orada bulunma sebebi en çok yüzme, piknik yapma ve balık avlama olarak belirlenmiştir. Su ortamı incelendiğinde, güvenlik önlemi alınması gereken alanların olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, özellikle piknik alanlarının düzenlenirken, suda boğulma vakalarını önlemek amacıyla, gerekli tedbirler alınmasının önemli olduğunu göstermektedir. Sahil-deniz, baraj gibi serinlemek için suya girilen ve piknik yapılan alanlarda, başta cankurtaran bulundurmamak üzere, uyarı levhalarının bulundurulmasının, önlem almada önemli yer tutacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma bulgularına göre, çoklu boğulma olayına dâhil olan 69 kişiden 19'u (%27,5) kurtarıcı olarak 50 kişi (%82,5) suda boğularak hayatını kaybetmiştir. Kurtarmaya gidip kurtaran

ve boğulan kişi sayısı 15'dir (%21,7). Kurtarma amacıyla suya giren bireylerin eğitilmiş olmasının, ölümle sonuçlanan vaka sayısını daha aza indireceği düşünülmektedir. Cankurtaranın müdahale sırasında, materyal kullanmasının (ip, uzun sopa, çubuk vb.) kendi hayatını riske atmadan kurtarma gerçekleştirmesine imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmaya göre, aynı vakadaki kişi sayısı düşünüldüğünde, çoklu boğulma olayına dâhil olan ve suda boğulma olayına müdahale eden 50 kişiden 12'si (%24), müdahale ettiği kişiyi kurtarmış, kendisi suda boğularak hayatını kaybetmiştir. On dört olayda kurtarıcı ve kurban aynı anda boğulmuştur (28 kişi, %56). İki olayda kurtarıcılar ve kurbanlar aynı anda boğulmuştur (3'er kişiden toplam 6 kişi, %12). Bir olayda da, birincil boğulan kurbanı kurtarmak amacıyla müdahale eden dört kişi, aynı anda boğulmuştur (%8). Çoğunlukla içgüdüsel olarak uygulanan ve kendi hayatını düşünmeden yapılan kurtarma girişimi, herhangi bir eğitim veya deneyim olmadan yapılırsa oldukça risklidir. Bu nedenle suda hayat kurtarmanın temel prensibi, kendini riske atmadan kurtarmayı sağlamaktır (Pearn & Franklin 2009). Temassız kurtarma tekniğini kullanmanın, herhangi bir şeyi kurtarmada en iyi yol olduğu düşünülmektedir (Deutsche Lebens-Rettungs-Gesellschaft-DRLG 2005a; 2005b). Türkiye'de, 2009 yılında, çoklu boğulmalarda kurtarıcı olarak boğulan 31 kişi vardır. Suda boğulma olayına müdahale eden bu 31 kurtarıcının, kurtarma için eğitilmemiş ya da kurtarmaya hazır olmadığı düşünülmektedir. Kurtarıcı ve birincil boğulan kurbanın hayatını kaybetmesini engellemek, ancak eğitim ile mümkün olabilecektir. Böylelikle çoklu boğulma vakalarının önüne de geçmek mümkün olacaktır. Bu tür olaylar sadece Türkiye'de görülmemektedir. Avustralya'da, 2002 ve 2007 yılları arasında, 27 kurtarıcı boğularak ölmüştür. Ancak, hayatta kalan birincil boğulan kurbanların yüzdesi (% 93) Türkiye'ye göre oldukça yüksektir (Franklin & Pearn 2010). Tüm bunların yanında, Türkiye'de birçok başarılı kurtarma girişiminin eğitilmiş cankurtaranlar tarafından gerçekleştirildiği bildirilmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2017), İtfaiye Daire Başkanlığı'na bağlı cankurtaran ekipleri, İstanbul'da 12 ilçede bulunan 47 bin 800 metre uzunluğundaki 38 plajda suda boğulma vakalarını engellemek için çalışmalar yapmıştır. Bu kapsamda, 35 jet-ski, 7 Kurtarma Botu, 2 Amfibik Kurtarma Jeti (Kara & Deniz Aracı) 14 ATV aracı, 2 Drone (hava aracı), 190 Gözetleme Kulesi ve 481 cankurtaran personeli ile görev yaptığını bildirmiştir. Cankurtaranların 2017 yılı yaz sezonu boyunca 4 bin 800 vatandaşı boğulmaktan kurtardığını ve cankurtaran hizmeti ile 2005 yılından bu yana 46 bin 343 boğulma vakasına müdahale ettiğini bildirmiştir. Avustralya'da, Royal Life Saving Society tarafından eğitilen gönüllüler de birçok başarılı kurtarma girişimi gerçekleştirmiştir (Franklin & Pearn 2010).

Sonuç ve Öneriler

Suda boğulmaya bağlı ölümler, önemli bir konu olmasına karşın, tıbbi çalışmalar dışında, Türkiye'de çoklu boğulmalara yönelik ve hatta boğulma olayları hakkında çok fazla bilimsel çalışma bulunmamaktadır. İstatistiksel olarak suda boğulmalar ile ilgili verilerin toplanması büyük önem taşımaktadır. Bu toplanan verilerin izlenmesinin, yapılan müdahalelerin sonuçlarını görmek açısından da büyük önemi vardır.

Dünyanın diğer ülkelerindeki insanlar gibi, Türkiye'deki insanlar da, suda boğulan kişileri kurtarma girişiminde bulunacaklardır. Bu nedenle, insanları suda boğulma olaylarına karşı eğitmek önemlidir. Türkiye, çok uzun kıyı şeridine ve zengin tatlı su ortamlarına sahip olmasına rağmen, yüzme bilenlerin sayısının çok az olduğu açıktır. Bu nedenle, öncelikli olarak, insanların yüzme becerisi ve suda cankurtarma bilgisi elde etmelerini sağlamak önemlidir. Suda boğulmalar ile ilgili istatistiksel veri elde edilebilecek araştırmaların artması önemlidir. Özellikle, kurtarıcılarının müdahale ederek başarılı bir kurtarma gerçekleştirdikleri vakaların da kayıt altına alınması, hem bu konudaki tedbirlerin sonuçlarını öğrenmek açısından hem de başarılı kurtarma / boğulma oranını belirlemek açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Awadhi M. A. A. & Abulfateh N. M. (2018). "Drowning Epidemiology in Bahrain (2003-2015)". *Bahrain Medical Bulletin* 40/1 (2018) 11-13.
- Deutsche Schwimm-Verband. (1998). *Deutsche Schwimmjugend, Rettung eines Verunglückten aus Wasserort [Rescue of an Unlucky Person from Water]*. Kassel 1998².
- DLRG. (2005a). Teilnehmerbroschüre Rettungsschwimmen [Participant Brochure of Lifesaving in Water]. Bad Nenndorf 2005.
- DLRG. (2005b). Handbuch Rettungsschwimmen [Hand-book of Lifesaving]. Bad Nenndorf 2005.
- Franklin R. C. & Pearn J. H. (2010). "Drowning for Love: The Aquatic Victim-instead-of-rescuer Syndrome: Drowning Fatalities Involving Those Attempting to Rescue A Child". *Journal of Paediatrics and Child Health* 47 (2010) 2-3.
- ILS (2007). *World Drowning Report 2007 Edition*. Kaynak: <<https://www.ilsf.org/sites/ilsf.org/files/filefield/world-drowning-report-final-sept-27-2007.pdf>>.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2017). "İbb Cankurtaranları 4 Bin 800 Vatandaşı Boğulmaktan Kurtardı". Kaynak: <<https://www.ibb.istanbul/News/Detail/34230>>.
- Kenny D. & Martin R. (2011). "Drowning and Sudden Cardiac Death". *Archives of Disease in Childhood* 96 (2011) 5-8.
- Knape J. (2006). "Foreword". Ed. J. L. M. Bierens, *Handbook on Drowning Prevention, Rescue, Treatment* (2006) IX-X. Berlin.
- Kruger D. (2001). "Psychological Aspects of Adaptations for Kin Directed Altruistic Helping Behaviours". *Social Behaviour and Personality* 29 (2001) 323-330.
- Ma W., Xu Y. & Xu X. (2009). "Is Drowning a Serious Health Problem in Guangdong Province, People's Republic of China? Results From a Retrospective Population-Based Survey, 2004-2005". *International Journal of Injury Control and Safety Promotion* 17 (2009) 103-110.
- Szpilman D., Handley A. J., Bierens J., Quan L. & Vasconcellos R. (2009). *The Textbook of Emergency Cardiovascular Care and CPR*, Chapter: 30 (2009) 89.
- Turgut A. (2011). "A Study on Multiple Drowning Syndromes". *World Applied Sciences Journal* 13/8 (2011) 1860-1863.
- Turgut A. (2012). "A Study on Multiple Drowning Syndromes". *International Journal of Injury Control and Safety Promotion* 19/1 (2012) 63-67.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2009). "İl ve İlçe Merkezleri Ölüm İstatistikleri 2008". (2009) 84. Ankara.
- World Health Organisation. (2014). "Global Report on Drowning: Preventing a Leading Killer: World Health Organisation". Kaynak: <http://www.who.int/violence_injury_prevention/global_report_drowning/en/>.
- World Health Organization. (2017). *Preventing Drowning: An Implementation Guide*. 2017.
- Xu J. Q. (2014). "Unintentional Drowning Deaths in The United States, 1999-2010". *NCHS Data Brief* 149 (2014).